

Středobabylonské období (1594–1000 př. n. l.)

Prameny

- královské nápisy (dedikační, stavební)
- hospodářské, administrativní texty, dopisy, smlouvy
- dekrety o darování půdy (*kudurru*)
- málo textů (většina: 14.–13. stol.)
- největší soubor: Nippur
- pozdější texty:
 - kroniky
 - epické skladby (Nabukadnesar I.)

Politický vývoj

- po pádu I. dynastie z Babylonu – téměř žádné prameny (16.–15. stol.)
- politická fragmentace
- Přímořská dynastie
 - J Babylonie (Ur, Uruk)
 - střední Babylonie (Nippur, Lagaš)
 - S Babylonie (Kiš, Sippar)
- kassitská dynastie (Babylon)

Kassité

- původ: Írán
- od 18. stol. pronikají na západ (Babylonie, střední Eufrat = Chana)
- války (Samsu-iluna); usazují se v Babylonii (žoldnéři, sezónní pracovníci, hodnostáři...)
- kassitština – nebyla zapisována; jen vlastní jména (osoby, božstva), výpůjčky (vojenství, chov a výcvik koní), slovníky

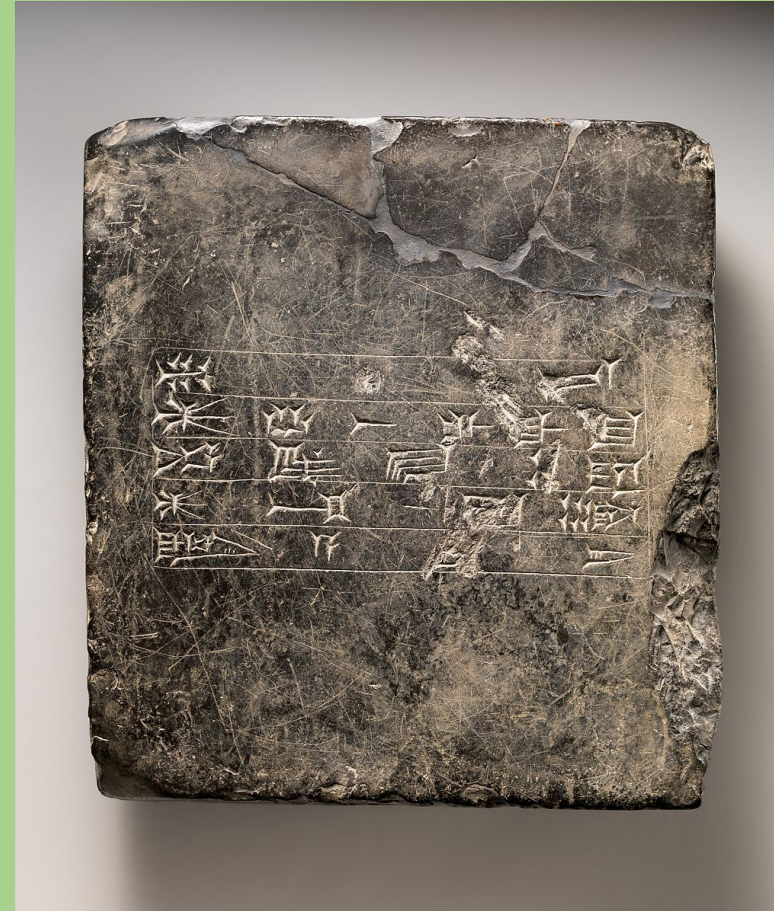
Kassitská Babylonie 1594–1400

- 16.–15. stol.: ovládli Babylon, rozšiřují své území (soupeření s Přímořskou dynastií)
- Ulam-Buriaš (15. stol.): ovládl Přímoří
- málo pramenů (jména a posloupnost králů)
- po r. 1400: více textů

Kassitská Babylonie 1400–1155

- ovládá Babylonii; Asýrie = vasalský stát (do r. 1350)
- Perský záliv (písemné prameny – Bahrajn, Failaka)
- titul „místodržitel Dilmunu“
- kontakty s velmocemi (Egypt, Chetitě, Mitanni) – diplomatické archívy (Amarna, Chattuša)

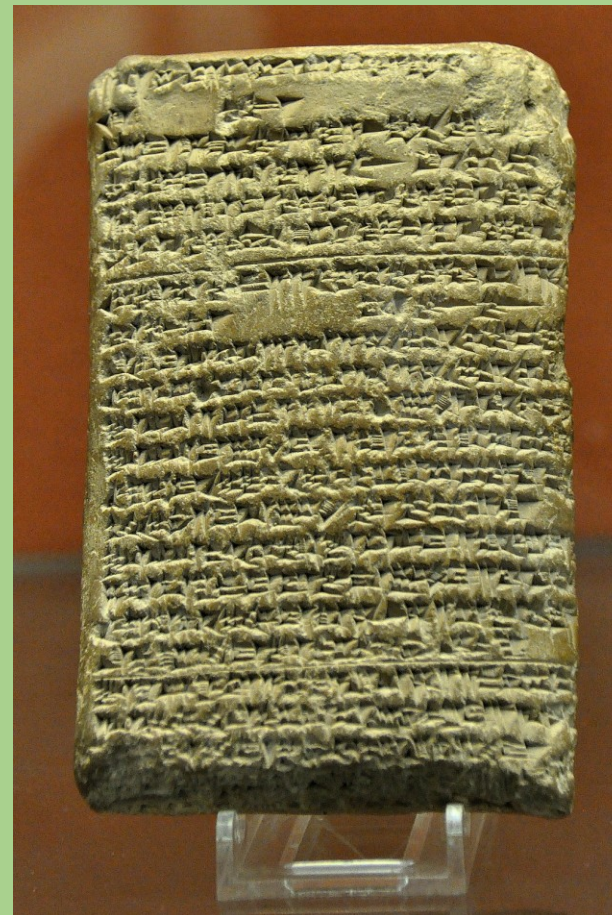
Mezinárodní vztahy: Amarna

- Amarna: 300 km J od Káhiry
- starověký Achetaton
(Amenhotep IV. = Achnaton;
1348–1331)
- diplomatická korespondence
(Amenhotep IV. + Amenhotep
III.; 1387–1348) + literární texty
- jazyky: babylonština, asyrština,
chetitština, churritština

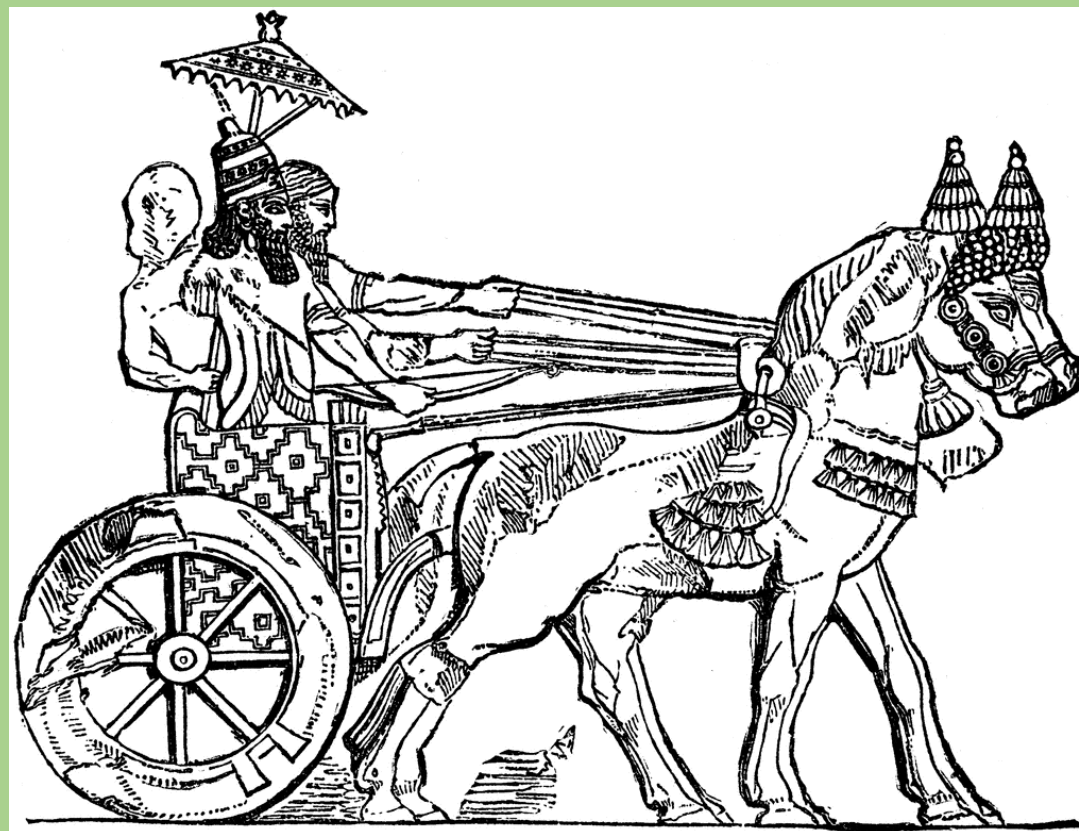
Mezinárodní vztahy: Amarna

- dopisy:
 - 1) velmocenská korespondence
 - 2) vasalská korespondence
- Kadašman-Enlil (1374–1360)
- Burna-Burjaš II. (1359–1333)
- velmoci: Egypt, Babylonie, chetitská říše, Mitanni, Alašija (Kypr), Arzawa, Asýrie
- vasalové: státy v jižní Sýrii

Vztahy mezi velmocemi

- výměna darů
 - BV → Egypt: koně, vozy, lapis lazuli
 - Egypt → BV: zlato, slonovina, dřevo
- dynastické sňatky (princezny z BV do Egypta)

Války s Asýrií

- od pol. 14. stol.: vzestup Asýrie
- Asýrie navazuje kontakty s Egyptem: Aššur-uballit I. (1365–1330); Burna-Buriaš II. protestuje u Amenhotepa IV.
- války: Tukultí-Ninurta I. (1244–1208) x Kaštiliaš IV. (1232–1225)
- Babylonie přechodně obsazena; Mardukova socha odvezena
- Tukultí-Ninurta zavražděn → obnovení nezávislosti

Konec kassitské vlády

- 1200: etnické přesuny; „mořské národy“; hlavně Syropalestina, Anatolie)
- Babylonie ovlivněna jen nepřímo (přerušení kontaktů se západem) → ekonomické a politické oslabení
- elamský vpád:
 - Šutruk-Nahhunte (1185–1155): Chammu-rabiho stéla, Narám-Sínova stéla, Maništušuv obelisk
 - Kutir-Nahhunte (1155–1150): svržení kassitského krále (Enlil-nádin-achché); odvezení Mardukovy sochy

II. dynastie z Isinu (1154–1027)

- Nabukadnesar I. (1126–1105)
- války s Asýrií (Synchronistická kronika): Aššur-réš-išši I. (1132–1115)
- tažení proti Elamu – dobytí Sús, získání Mardukovy sochy
- → epické skladby (většinou v Aššurbanipalově knihovně v Ninive)

Úpadek babylonského státu

- konec 2. tis. – pronikání kmenů ze západu (Aramejci, snad i Chaldejci)
- ohrožení státu, ekonomická a politická destabilisace
- Adad-apla-iddina (1069–1048): útoky proti městům (Sippar, Nippur, Dúr Kurigalzu)
- Nabú-mukín-apli (979–944): 9 let se nekonaly novoroční slavnosti

Materiální kultura: kovy

- počátek doby železné: asi 1200 (technologické inovace); počátky ve V Středomoří (Kypr, Syropalestina)
- Mesopotamie: málo dokladů (až v 1. tis. př. n. l.)
- běžnější: bronz, měď
- další kovy: stříbro, zlato, olovo

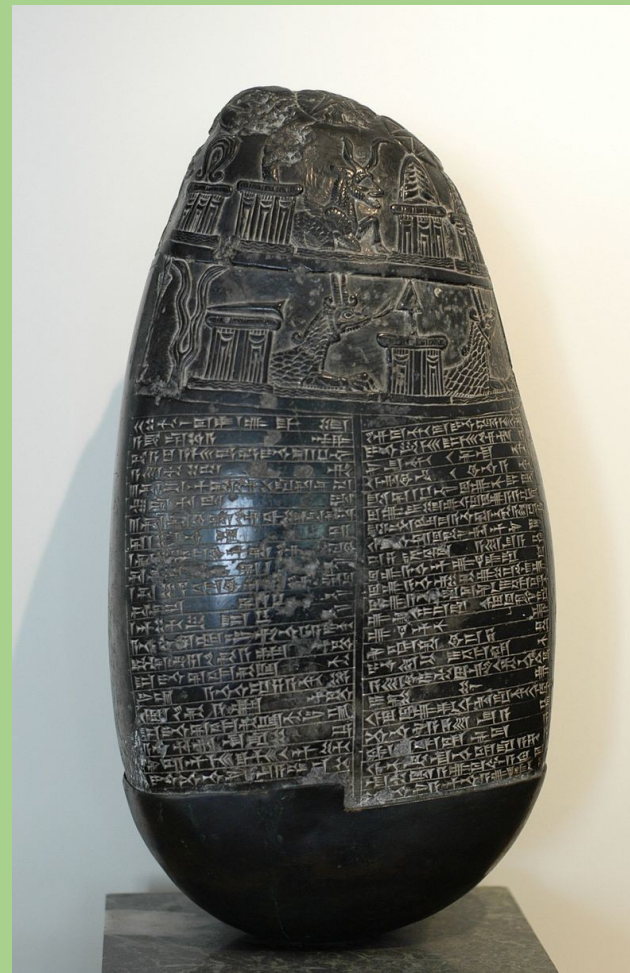

Materiální kultura: kámen

- materiál: diorit, vápenec, alabastr, pískovec, basalt, polodrahokamy (karneol, tyrkys, lapis lazuli)
- předměty: nástroje, zbraně, nádoby, sochy, stély, šperky, pečetidla

Stély *kudurru*

- materiál: většinou diorit
- darovací dekrety o půdě
- dárce: král
- příjemci: soukromé osoby (členové královské rodiny, hodnostáři), chrámy
- horní část stél: reliéfy (symboly božstev)
- většina: 12. stol.
 - Meli-šipak (1186–1172)
 - Marduk-apla-iddina I. (1171–1159)
- většina: nalezena v Súsách (Elam)
- také později (NB období; 1. tis.)

Stély kudurru

Pečetní válečky

- materiál: většinou tvrdé kameny (achát, chalcedon, jaspis, hematit); méně často měkké kameny (vápenec, serpentín), vzácně lapis lazuli
- motivy:
 - prosebník (dlouhé nápisy – modlitby)
 - mytologické scény (bohové, lidé, zvířata)
 - II. dynastie z Isinu: rohatá zvířata, zápasící hrdina

Hlína: keramika

- většinou na hrnčířském kruhu, nezdobená
- inovace: glazura na povrchu nádob (2. pol. 2. tis.); také na plaketách, cihlách, hřebech, soškách

Hlína: sošky

Hlína: sošky

Sklo

- sklo – často obsahuje příměsi (zabarvení)
- předměty: skleněné destičky (mosaiky, intarsie), votivní zbraně, sošky, nádoby, šperky

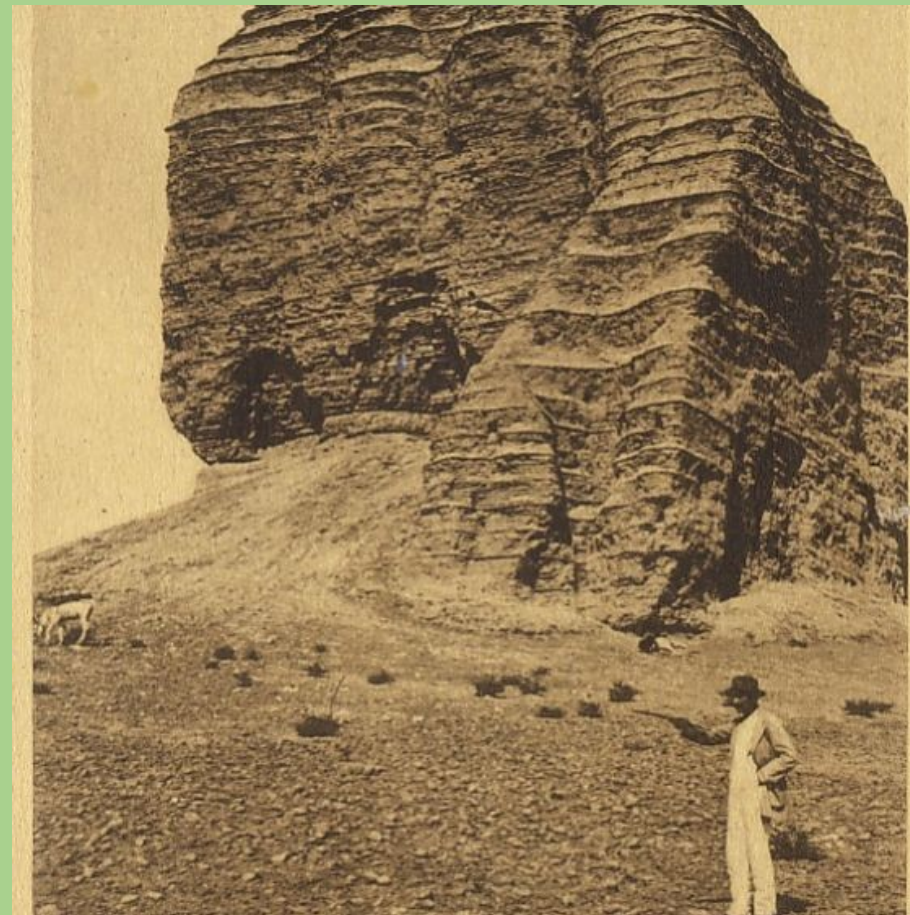
Architektura

- méně dokladů než dříve
- paláce, chrámy, obytné a hospodářské budovy
- materiál: cihly (většinou nepálené)
- inovace: reliéfy z tvarovaných cihel
 - Ištarin chrám v Uruku (Kara-indaš; 15. stol.) – postavy bohů a bohyň (nádoby s tryskající vodou)

Architektura: Dúr Kuri-galzu

- nové město: Dúr Kuri-galzu (Kuri-galzu I.; poč. 14. stol.)
- asi 30 km Z od Bagdádu
- zikkurrat (70 x 70 m; výška: 60 m)
- na S: královský palác (9 ha), nástěnné malby

Architektura: Dúr Kuri-galzu

